

ทางเลือกและปัญหาความเท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย Choices and problems of gender equality in Thai society

ศุภรัตน์ ทวีเลิศวุฒิกุล, อาทิตยา เทวกุล ณ อยุธยา¹

Suparat Taweelerdwuttikul

Arthittaya Devakul Na Ayuttaya

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงทางเพศนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสังคมถูกครอบงำด้วยระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) บทความนี้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางสังคมที่ซับซ้อนในการจัดวางให้เป็นผู้หญิงเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่า เป็นชนชั้นสองในสังคม และกลายเป็นเหยื่อในความรุนแรงทางเพศอย่างไรก็ดีการลงโทษผู้ก่อความรุนแรงทางเพศหรือการข่มขืนโดยการประหารชีวิตตามกระแสที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน หากแต่สังคมต้องหันมาให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุด้วยการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศและเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกในสังคมเสียใหม่ เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและเอื้ออาทรต่อกันอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การศึกษา ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ความรุนแรงทางเพศ

Abstract

Currently, the problem of sexual violence (gender-based violence) has become increasingly frequent and violent because society is dominated by patriarchy. This article reveals that the social process is complicated by the definition of women as weaklings and second-class citizens; therefore, women easily become victims of sexual violence

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Political Science Program, School of Administrative Studies, Maejo University

Corresponding Author, E-mail: suparat140645@gmail.com

However, punishing sexual violence perpetrators by a death penalty as currently called for by the public is not a sustainable solution. To create a truly peaceful and caring society, Thai society should give priority to solving the problem by focusing on the root causes and providing an educational opportunity for changing the public's attitude

Keywords: ducation, Gender Equality, Sexual Violence

บทนำ

ปัญหาการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ การละเมิดการคุกคามทางเพศและความรุนแรงต่อสตรี ไม่ว่าจะเป็นการถูกกระทำความรุนแรงโดยคนในครอบครัวหรือในสถานที่ทำงาน รวมไปถึงปัญหาการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากหญิงและเด็ก และการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของกลุ่ม LGBTI ในประเทศไทยของธนาคารระหว่างประเทศ เพื่อการบูรณะและพัฒนาธนาคารโลก (2561) พบว่า มีการเลือกปฏิบัติเกิดขึ้นทั้งในเรื่องการเข้าถึงโอกาสในการทำงานการรับบริการของรัฐ รวมถึงบริการด้านสาธารณสุขและในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน โดยร้อยละ 60 ของกลุ่มคนข้ามเพศ ร้อยละ 30 ของกลุ่มเลสเบี้ยน และร้อยละ 20 ของกลุ่มเกย์ ตอบว่า มีการเลือกปฏิบัติในการทำงาน และมากกว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามถูกปฏิเสธใบสมัครด้วยเหตุแห่งการมีอัตลักษณ์เป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แม้ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา,2558) ที่กำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันบุคคลที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ให้การคุ้มครองบุคคลทุกเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยมีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นหน่วยงานรัฐที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบได้ดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หากผู้ใดถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยสาเหตุความแตกต่างทางเพศ สามารถเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายนี้ได้ ซึ่งกระบวนการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศนั้น มีระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณา และการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ พ.ศ. 2559 (ราชกิจจานุเบกษา,2559) กำหนดให้ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติ

โดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ หรือคณะกรรมการ วลพ. ประกอบด้วย ประธาน 1 คน และ คณะกรรมการไม่น้อยกว่า 8 คน แต่ไม่เกิน 10 คน ซึ่งรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งโดยการสรรหาตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำหน้าที่เป็นองค์กร กิ่งตุลาการ พิจารณาคำร้องโดยใช้ระบบไต่สวน แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานโดย กำหนดให้ผู้ร้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปีนับตั้งแต่ได้รับผลกระทบหรือคาดว่าจะได้รับผลกระทบจาก การเลือกปฏิบัติฯ ได้ตามช่องทางที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็น ธรรมระหว่างเพศ(คณะกรรมการวลพ.)จะหน้าที่ตรวจสอบและตัดสินชี้ขาดว่า การกระทำใดเป็นการ เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการชดเชยเยียวยาให้กับ ผู้เสียหาย จากการถูกเลือกปฏิบัติโดยคำสั่งของคณะกรรมการ วลพ. มีสภาพบังคับทางกฎหมาย และมีบทกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่ง ซึ่งต้องระวางโทษทั้งจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับอีกด้วย โดยการยื่นคำร้องตามกฎหมายฉบับนี้ ยังไม่ตัดสิทธิ ฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งกำหนดให้ฟ้องภายใน 2 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ วลพ. มีคำวินิจฉัย หรือนับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณากระบวนการ พิจารณาคำร้องดังกล่าวตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว คณะกรรมการ วลพ. มีอำนาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ วลพ. ดำเนินกระบวนการพิจารณาและเสนอความเห็นในการวินิจฉัยคำร้องให้ คณะกรรมการ วลพ. ภายใน 90 วันนับแต่วันที่รับคำร้องและหากมีความจำเป็นไม่อาจพิจารณา ให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าวได้ ให้ขยายได้อีก 2 ครั้ง ๆ ละ 30 วัน โดยให้บันทึกเหตุผลความ จำเป็นไว้ และหากขยายเวลาพิจารณาแล้วยังไม่แล้วเสร็จ กฎหมายกำหนดให้ประธาน คณะกรรมการ วลพ. ผู้ทำหน้าที่พิจารณาคำร้อง สามารถพิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การ พิจารณาวินิจฉัยแล้วเสร็จโดยเร็ว และบันทึกไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น โดยกฎหมายมิได้กำหนด ระยะเวลาทำคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วลพ. ว่าจะต้องมีคำวินิจฉัยภายในระยะเวลาเท่าใด นับ แต่ได้รับคำร้อง ทำให้คณะกรรมการ วลพ. สามารถใช้เวลาในการพิจารณาคำร้องของตนเองได้ ประกอบกับกฎหมายมิได้กำหนดให้มีขั้นตอนการไต่สวนก่อนพิจารณาคำร้อง ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก สถิติการพิจารณาคำร้องของคณะกรรมการ วลพ. จากรายงานการศึกษาการทบทวนความก้าวหน้า ของการบังคับใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 (จิตรภรณ์ วนัสพงศ์ และปิยะวรรณ แก้วศรี, 2562) ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2562 แล้ว มีคำร้องที่เสร็จแล้ว 24 เรื่อง โดยคำ ร้องส่วนใหญ่อยู่ในหมวดการถูกจำกัดสิทธิในการแต่งกายของผู้หญิงข้ามเพศ เช่น การแต่งกายนิสิต นักศึกษา และบัณฑิตของผู้หญิงข้ามเพศ ซึ่งร้องมหาวิทยาลัยที่ผู้ร้องศึกษาอยู่ และการจ้างงานที่ เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ เช่น การออกประกาศรับสมัครงานโดยเลือกปฏิบัติกรณีไม่ยอมจ้างงาน

ไม่ยอมรับใบส่งตัวเข้าทำงานไปจนถึงยกเลิกสัญญาจ้างด้วยอคติแห่งเพศ คำร้องส่วนใหญ่ใช้เวลาพิจารณามากกว่า 1 ปี ซึ่งมีมากถึงจำนวน 10 คำร้อง ซึ่งคำร้องบางคำร้องมีลักษณะเป็นข้อพิพาททางแพ่ง มิใช่ข้อพิพาททางปกครอง สามารถใช้วิธีระงับข้อพิพาททางเลือก เพื่อยุติข้อพิพาทได้รวดเร็วขึ้น หากพิจารณาคำร้องเกิดความล่าช้าอาจส่งผลกระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชน รายได้รวมถึงกระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร้องกับผู้ถูกร้องได้ ทำให้ผู้ร้องไม่สามารถคุ้มครอง ป้องกัน และชดเชยเยียวยาผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติฯ ได้ทันทั่วทั้งที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ รวมไปถึงสนธิสัญญาระหว่างประเทศแล้ว ซึ่งหากเกิดความเสียหายจากการพิจารณาคำร้องที่ล่าช้านี้ อาจเกิดข้อพิพาทใหม่ เป็นข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องและคณะกรรมการ วลพ. ก็เป็นไปได้

ดังที่กล่าวข้างต้นทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษา 3 ประเด็นหลัก คือ 1.) สิทธิเสรีภาพระหว่างชาย-หญิงในสังคมไทย 2.) สิทธิเสรีภาพของเพศทางเลือก 3.) การกระทำความรุนแรงทางเพศ

เนื้อเรื่อง

1. สิทธิเสรีภาพระหว่างชาย-หญิงในสังคมไทย

ความเสมอภาคบนความแตกต่างระหว่างหญิง-ชาย คือ ความแตกต่างระหว่างเพศที่เป็นธรรมชาติ อันเกิดจากสภาพทางกายวิภาค บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ซึ่งย่อมมีความต้องการในสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนกัน ต้องการความรัก และการถูกยอมรับเช่นเดียวกัน คำว่า “มิติหญิงชาย” (gender) มีความสำคัญเนื่องจากความแตกต่างกันที่กลายสภาพเป็นความแตกต่างเชิงโครงสร้างทางสังคม ทำให้ผู้ชายสามารถใช้อำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และเข้าควบคุมจัดการต่อสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญในอำนาจ หน้าที่การงาน ทรัพย์สินเงินทอง และอื่นๆ ได้มากกว่าผู้หญิง จนเกิดปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศขึ้น และเกิดการแบ่งแยกงานกันทำตามเพศระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย งานอาชีพบางอย่างมีความเหมาะสมกับผู้หญิง เช่น งานบริการ งานเลขานุการ เป็นต้น ส่วนตำแหน่งในระดับบริหารที่มีความสำคัญต่อองค์กรไม่เหมาะสมกับผู้หญิงเท่ากับผู้ชายทั้งๆ ที่ในแง่ความเป็นมนุษย์ที่มีสติปัญญา มีความรู้ มีความคิดและมีความฉลาด ของผู้หญิงก็ไม่แตกต่างจากผู้ชายแต่อย่างใด

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้ให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคในโอกาสของบุคคล โดย มาตรา 79 กำหนดว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้เท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” และมาตรา 80 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย เพื่อให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย บทบาทหญิงชายในสังคมไทย เป็นมุมมองหนึ่งในการบริหารบุคคลแนวใหม่ เพื่อ

ใช้ในการวิเคราะห์บุคลากรขององค์กร และลูกค้าผู้รับบริการเป็นการศึกษาถึงองค์ประกอบความเป็นผู้หญิงและผู้ชายในสังคม โดยนำเอามิติด้านหญิงชายไปเป็นมุมมองในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะไม่ใช่เป็นการศึกษาเพศหญิงชายในองค์กร หรือเรียกร้องสิทธิของเพศหญิง แต่เป็นการศึกษาถึงทรัพยากรเพื่อสร้างสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของบุคลากรทั้งชายและหญิงเพื่อคู่ขนานกับการสร้างกตึกาในเรื่องการถูกเลือกปฏิบัติ ให้ผู้หญิงสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี ให้ผู้ชายปรับเจตคติยอมรับความเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศ โดยระบบราชการได้นำมุมมอง “บทบาทหญิงชาย” มาใช้ในการให้บริการประชาชนทั้งหญิงชายเพื่อให้ทั่วถึงและเป็นธรรมการผสมผสานมิติหญิงและชายในการบริหารราชการไทยเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถและเสริมสร้างทักษะแก่ข้าราชการหญิงและชาย เพื่อเตรียมความพร้อมใน การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพในบริบทของสังคมไทย ส่งผลให้เกิดผู้นำที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมในด้านความก้าวหน้าของหญิงและชายในระบบราชการ ซึ่งรัฐได้มีนโยบายเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายในบริบทการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสพัฒนาและแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ซึ่งจะช่วยให้สังคมในอนาคตพัฒนาได้อย่างไม่มีขีดจำกัดและทำได้อย่างต่อเนื่อง (กมลพร กัลยาณมิตร, 2557)

1.2 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 ภายหลังจากที่ประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือก ปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ (CEDAW) รวมถึงพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญานับตั้ง กล่าวแล้ว หน่วยงานรัฐได้มีการ เปลี่ยนแปลงทั้งทางนโยบาย ทางปฏิบัติและ โครงสร้างของกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรี ทั้งนี้ เพื่อให้มี ผลเป็นการสอดคล้องและรองรับการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา CEDAW ซึ่งใน ปัจจุบันได้มีการถอนข้อสงวนตามอนุสัญญาจนเหลืออยู่เพียงข้อเดียวเท่านั้น คือ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิทาง ศาล โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญนั้น ได้แก่ การปรับ เปลี่ยนโครงสร้างของส่วนราชการใหม่ โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัวขึ้น (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น “กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว”) มี ภารกิจหลักในการดำเนินงานให้เป็นไปตามอนุสัญญา CEDAW ได้มีการประชุมหารือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนราชการและเอกชน โดยหลังจากการประชุม หารือแล้ว พบว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอ ภาครหว่างเพศ จึงได้มี การจัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาสและความเท่า เทียมกันระหว่างเพศ” ขึ้น ในปี พ.ศ. 2557 โดยได้เสนอร่างกฎหมายเข้าสู่ที่ประชุม คณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของนายก น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีมติเห็นชอบ และส่งเรื่องไปตามกระบวนการนิติบัญญัติ แต่มีการ

ยุบสภาเสียก่อนจึง ยังไม่ได้มีการพิจารณา จนมาถึงใน ยุคสมัยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ภาคประชาชนได้มีการผลักดันในเรื่องนี้อีกครั้ง และรัฐบาลก็ให้การตอบรับใน การผลักดันกฎหมาย ผ่านเข้าสู่ขบวนการนิติบัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ วันที่ 13 มีนาคม 2558 นำมาซึ่งการประกาศใช้กฎหมาย “พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558” (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ สรณ บุญไชยพยัคฆ์, 2558)

1.3 เครื่องมือในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ในหน่วยงาน 9 ภาครัฐ ประกอบด้วย การนามิติเพศภาวะเข้าสู่กระบวนการนโยบายตั้งแต่การกำหนด เป้าหมาย การออกแบบนโยบาย การกำหนดนโยบาย การดำเนินการ และการติดตาม และประเมินผลต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์มิติเพศภาวะ (Gender Analysis - GA) คือ การวิเคราะห์ถึงวิธีการ การได้รับ ประโยชน์ และผลกระทบจากโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่รัฐกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ข้อจำกัด ปัญหาและ อุปสรรคของผู้หญิงและชายที่แตกต่างกัน เพื่อกำหนดนโยบาย รวมทั้งที่ส่งผล ให้ ผู้หญิง ผู้ชาย และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการ ของรัฐอย่าง สูงสุด ,การจัดทำข้อมูลจำแนกเพศ (Sex-disaggregated data) คือ การจัดเก็บข้อมูล จำแนกเพศ เพศสภาพ อายุ และสถานะต่าง ๆ เช่น ความพิการ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้เห็นถึงจนวนของผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิง เด็กชาย ในการเข้าถึงและการได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบาย มาตรการ โครงการและกิจกรรมของรัฐ ,การจัดทางงบประมาณที่มีมิติเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting – GRB) คือ การจัดทางงบประมาณที่มีการวิเคราะห์ถึง ความจำเป็น การ เข้าถึง ผลประโยชน์และผลกระทบที่แตกต่างของหญิง ชาย และประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม และเหมาะสมแก่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป้าหมายคือ การลดความเหลื่อมล้ำทาง สังคม และการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ (พีรดา ภูมิ สันต์, 2563)

2. สิทธิเสรีภาพของเพศทางเลือก

ในสังคมปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่า หากนิยามถึงคำว่า “เพศ” นั้น นอกจากเพศที่มีมา แต่กำเนิด อันได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศสรีระที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเพื่อสืบพันธุ์ต่อไป แล้ว เรามักพบเห็นบุคคลที่มีการ แสดงออกในพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างจากเพศสรีระของตน เช่น ชายแสดงออกคล้ายหญิง หรือ หญิงแสดงออก คล้ายชาย เป็นต้น

2.1 สังคมในปัจจุบันของเราต่างยอมรับซึ่งการแสดงออกในพฤติกรรมทางเพศที่ แตกต่างนี้มากขึ้น กว่าในอดีตกาล ซึ่งในอดีตกาลบางประเทศมองว่าการแสดงออกดังกล่าวเป็น

เรื่องที่เกิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย บุคคล ดังกล่าวต้องได้รับโทษทางกฎหมาย โดยปัจจุบันมีการให้ คานิยามเพื่อเรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ เช่น กลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มรักเพศ เดียวกัน กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มบุคคลเพศทางเลือก หรือกลุ่ม LGBT เป็นต้น โดย ในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนขอเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า “บุคคลเพศทางเลือก” เมื่อบุคคลเพศทางเลือกมี รสนิยมในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างจากวิถีทางธรรมชาติมีการ แสดงความรัก ใคร่หรือความประสงค์ที่จะอยากร่วมชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลที่มีเพศสรีระเดียวกับตนเอง ซึ่งสิทธิ ใน การ แสดงออกดังกล่าว ย่อมต้องอยู่บนพื้นฐานของสิทธิในการเลือกคู่ครอง สิทธิในการก่อตั้ง ครอบครัว โดยบุคคลทุกคน ต่างมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิดังกล่าว อันถือเป็นสิทธิ ขั้นพื้นฐานของบุคคลทุกคน ซึ่งบัญญัติรับรอง ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม หากบุคคลเพศทางเลือกดังกล่าวมี ความประสงค์สร้างครอบครัวต่อการ ก่อตั้งครอบครัวที่จะถือว่ามีผลสมบูรณ์นั้น จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายเกี่ยวกับการ สมรสหรือกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองสถานะระหว่างบุคคลสองคนในการ ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันนั้น ซึ่งในปัจจุบันมีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีกฎหมายรับรองการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของบุคคล เพศ ทางเลือกอันส่งผลให้ บุคคลเพศทางเลือกได้รับการรับรองสถานะการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน และมีสิทธิ และหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันตามกฎหมาย อันถือ เป็นการให้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมแก่ บุคคลเพศทางเลือกดังกล่าวเช่นเดียวกับเพศชายและเพศหญิง 502 Graduate Law Journal Volume 13 No. 4 October – December 2020 สำหรับประเทศไทยนั้น ยังไม่มีบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่รับรองสถานะการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของบุคคลเพศ ทางเลือก แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทย ก็มีการให้ความสำคัญกับการจัดการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานความแตกต่าง ทางเพศที่เปิดกว้างมาก ขึ้น และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างจากเพศทางธรรมชาตินั้นเป็นที่ยอมรับ ของ คนในสังคมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และ หลักสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ อย่างไรก็ตามแม้จะมีการ เรียกร้องให้มีกฎหมายเพื่อรองรับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเพศ ทางเลือกมาโดยตลอด แต่ปัจจุบันประเทศไทยยัง ไม่มีกฎหมายดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นที่ น่าศึกษาและพิจารณาต่อไปถึงสาเหตุที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่อ รับรองสิทธิและเสรีภาพใน การใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของบุคคลเพศทางเลือกดังกล่าว (ปิยพร โกมุต, 2563)

2.2 การบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความเท่าเทียมทางด้านโอกาสของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายในหน่วยงานภาครัฐ

ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 42 ได้กล่าวไว้ว่าการจัดระเบียบข้าราชการ พลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ให้คำนึงถึงระบบคุณธรรมดังต่อไปนี้ (Civil Service Act, 2008) 1) การรับ บุคคลบรรจุเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ 2) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และ ประสิทธิภาพขององค์การและลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม 3) การพิจารณาความดี ความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการให้ประโยชน์อื่นแก่ข้าราชการต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมโดยพิจารณาจาก ผลงาน ศักยภาพ และความประพฤติ และจะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการ พิจารณามีได้ 4) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและปราศจากอคติ และ 5) การบริหาร ทรัพยากรบุคคลต้องมีความเป็นกลางทางการเมืองสำหรับแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางด้านโอกาส และการไม่ เลือกปฏิบัติของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายในองค์การภาครัฐจากกล่าวได้ว่ามีอยู่ในเกือบทุกกระบวนการในการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน อย่างเป็นกระบวนการ (สุทธิพงศ์ วรอุไร และศิริสุตา แสนอิฐ, 2563)

3. การกระทำความรุนแรงทางเพศ

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นการเลือกปฏิบัติทางเพศรูปแบบหนึ่งที่กลายเป็นปัญหาคุกคามในระดับชาติและนานาชาติ (International Labour Office. Online. 2013) ซึ่งเกิดจากการกระทำทางกายหรือวาจาในเรื่องทางเพศอันไม่พึงปรารถนาและไม่ได้รับการเชื่อเชิญ เช่น การสัมผัสแตะต้อง การพูดจาล้อแหลม การข่มขืนเพศสัมพันธ์ (Equal Employment Opportunity Commission. Online. 2015) ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ (อรพินทร์ ชูชม และคณะ, 2548)

3.1 ความสำคัญของปัญหา ความรุนแรงที่เกิดจากคู่สมรสด้วยกันหลายชนิดซึ่งอาจเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายทางจิตใจ หรือการบังคับบีบบังคับให้มีความสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจ1การประเมิณความรุนแรงมักกระทำไ้ยากเนื่องจากความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในบ้านของคู่กรณีซึ่งเป็นสามี-ภรรยาจึงจึงมีความเป็นส่วนตัวสูง2 ประกอบกับสตรีที่ได้รับความรุนแรงส่วนใหญ่มักจะปฏิเสธการรักษาหรือมาพบแพทย์เพราะความอายและไม่คิดว่าความรุนแรง

ดังกล่าวเป็นปัญหาทางสุขภาพชนิดหนึ่ง 3 สตรีบางรายกล่าวว่าสามีจะทำร้ายตนเองมากขึ้นหากเปิดเผยเรื่องราวภายในครอบครัวให้ผู้อื่นทราบ และมักจะโทษตนเองว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น 4 ปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากคู่สมรสจึงเป็นทั้งปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมที่ยากต่อการแก้ไข (นันทนา ธนาโนวรรณ, PhD1, พวงเพชร เกษรสมุทร, ป.ร.ด.1)

3.2 การวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงที่กระทำโดยผู้ชาย หากวิเคราะห์ในมุมมองกระแสหลักทั่วไป ก็จะมุ่งไปที่การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม กระบวนการทางกฎหมาย เช่น การเพิ่มโทษให้การข่มขืนมีโทษด้วยการประหารชีวิต หรือการฝึกอบรมตำรวจ แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ อัยการ ผู้พิพากษา ให้มีความเข้าใจในเรื่องความรุนแรง เข้าใจปัญหา รวมทั้งวิธีการให้ความยุติธรรมกับผู้ที่ถูกกระทำ หากแต่การวิเคราะห์เพศภาวะหรือความเป็นหญิงและความเป็นชายในสังคม (gender) ในฐานะที่เป็นวาทกรรม การวิเคราะห์ในแนวนี้นี้แตกต่างไปจากการวิเคราะห์แบบที่เน้นทฤษฎีหรืออุดมการณ์ กล่าวคือ การวิเคราะห์วาทกรรมมิได้แยกอย่างเด็ดขาดระหว่างสิ่งที่เรียกว่า “ทฤษฎีกับโลกแห่งความเป็นจริง ระหว่างอุดมการณ์กับความจริง หรือระหว่างสิ่งที่เป็นามธรรมกับสิ่งที่เป็รูปธรรม” แต่การวิเคราะห์วาทกรรมช่วยให้เราสามารถจับภาพทั้งสองนี้ได้พร้อมๆ กัน นอกจากนี้การวิเคราะห์วาทกรรมช่วยให้เราตระหนักว่า เรื่องของจุดยืน ความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความรู้ ความหมาย ฯลฯ ของคนในสังคมนั้น มิใช่เป็นเรื่องของการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ หรือเป็นการตกลึกทางความคิด หรือเป็นผลมาจากการโต้แย้งถกเถียงในเชิงเหตุผล หรือตรรกะล้วนๆ แต่สิ่งเหล่านั้นเป็นผลมาจากการกำหนดแนวคิดขึ้นมาของวาทกรรมชุดหนึ่งที่บุคคลนั้นรับมาและถือไว้ นั่นคือวาทกรรมเป็นตัวกำหนดจุดยืน ความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความรู้ ความหมาย ฯลฯ ของเรามากกว่าตัวเราเองเป็นผู้กำหนดสิ่งเหล่านี้ ดังที่เข้าใจกัน และที่สำคัญยังมีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรมในเรื่องนั้นๆ ด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549)

ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมนี้จึงล้วนแล้วแต่เป็น “วาทกรรม” ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมาและกลายเป็นจุดยืน ความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความรู้ ความหมาย ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้การวิเคราะห์ “เพศภาวะ” หรือ “ความเป็นหญิง ความเป็นชาย” ในสังคม ในฐานะที่เป็นวาทกรรม ซึ่งมีวาทกรรม “ชายเป็นใหญ่” (patriarchy) เป็นวาทกรรมหลักจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพราะจะช่วยให้เราเห็นว่าเพศภาวะในฐานะที่เป็นวาทกรรม ก็คือ ระบบ กฎเกณฑ์ และกระบวนการในการสร้างเอกลักษณ์ และความหมายชนิดหนึ่งขึ้นมา (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545) นอกจากนี้ การวิเคราะห์วาทกรรมยังช่วยให้เรามอง “อุดมการณ์ หรือความเชื่อ” ในฐานะที่เป็นทัศนะหนึ่ง (perspective) เท่านั้น ไม่ใช่ความจริงสูงสุดหรือสัจธรรมความเข้าใจนี้ ทำให้เราเริ่มตระหนักถึง

ความรุนแรงของวาทกรรม “เพศภาวะ” โดยมีระบบชายเป็นใหญ่เป็นวาทกรรมหลักได้เด่นชัดขึ้น เพราะเมื่ออุดมการณ์หรือความเชื่อมีได้มีฐานะเป็นความจริงสูงสุดอีกต่อไป แต่มีสถานภาพเพียงทัศนะหนึ่งเท่านั้น

ดังนั้น การที่จะทำให้ทัศนะใดกลายเป็นอุดมการณ์หรือความเชื่อ อันเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง จนกลายเป็น “ความจริง” ขึ้นมาได้นั้น (“ความจริง”(truth)ในที่นี้หมายถึงความจริงที่เป็นวาทกรรมที่สังคมสร้างขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพสังคมไม่ใช่ “ข้อเท็จจริง”(fact) : ผู้เขียน) ย่อมหลีกเลี่ยงมิได้ที่จะต้องใช้ความรุนแรงและอำนาจในรูปแบบต่างๆ เข้าบังคับยึดเยียดให้เป็น ในทำนองเดียวกันอุดมการณ์หรือความเชื่อเกี่ยวกับชายเป็นใหญ่ ก็มีใช้ความจริงสูงสุดแต่เป็นเพียงทัศนะหนึ่งและมิได้มีความเป็นสากลหรือเป็นธรรมชาติแต่อย่างใดทั้งสิ้น หากแต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปการวิเคราะห์เพศภาวะในสังคมในฐานะที่เป็นวาทกรรม จึงอยู่ที่การชี้ชวน หรือแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการสร้าง หรือสถาปนาความเป็นเจ้า (hegemony) ของเพศภาวะชุดหนึ่งในสังคม จนกลายเป็นวาทกรรมหลัก (dominant discourse) ซึ่งวาทกรรมชุดนั้นก็คือ วาทกรรมชายเป็นใหญ่ ว่ามีรายละเอียดขั้นตอน ความสลับซับซ้อน และความเป็นมาอย่างไรบ้าง ประการที่สอง ได้แก่การชี้ชวนให้เห็นถึงความแยบยลของอำนาจและการครอบงำที่แฝงเร้นเข้ามาในรูปแบบของ “อุดมการณ์ หรือความเชื่อ” และ “ความจริง” เกี่ยวกับวาทกรรมหลักชุดนั้น นั่นคือหัวใจของการวิเคราะห์เพศภาวะในฐานะที่เป็นวาทกรรมอยู่ที่การแสดงให้เห็นรายละเอียด ขั้นตอน ความสลับซับซ้อน และความเป็นมาของบรรดาเงื่อนไขต่างๆ ที่นำไปสู่การก่อตัว/การเกิด และภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมเพศภาวะชุดหนึ่ง โดยผ่านสถาบันทางสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ และการเมือง และประการที่สาม เป็นการชี้ชวนให้เห็นถึงผลกระทบหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของภาคปฏิบัติการของวาทกรรมและผลกระทบจากภาคปฏิบัติการของวาทกรรมโดยผ่านสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา หรือโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐานทางสังคม รวมถึงจารีตปฏิบัติ และสถาบันอื่นๆ ทั้งในด้านศาสนา เศรษฐกิจ และการเมืองว่าส่งผลกระทบต่อผู้หญิงอย่างไรนั่นก็คือการวิเคราะห์เพศภาวะในฐานะที่เป็นวาทกรรม ช่วยให้สามารถปะทะกับสิ่งที่เรียกว่า “เพศภาวะ” ได้โดยตรงเพราะที่ผ่านมาแม้จะมีความพยายาม พุดถึง เขียนถึง ขบคิด หรือวิเคราะห์เพศภาวะในแง่มุมต่างๆ ที่แตกต่างกันไป แต่ก็ยังไม่มีมีความพยายามใดที่สามารถตั้งคำถามกับตัวเพศภาวะได้ตรงอย่างเป็นระบบและจริงจัง แม้แต่ความพยายามที่ได้รับความชื่นชมและยกย่องอย่างมากในแวดวงการศึกษาในเรื่องเพศภาวะ คือการคิดค้นแนวคิดสตรีนิยมในแนวต่างๆ ก็ยังมีอาจจัดได้ว่าเป็นการตั้งคำถามกับความหมาย/คำนิยาม ของสิ่งที่เรียกว่า “เพศภาวะ”

อย่างถอนรากถอนโคน ประการที่สอง เพศภาวะในระบบชายเป็นใหญ่ ได้กำหนดให้สิ่งที่สร้างขึ้นในตัวเองเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาที่สุดที่ต้องบรรลุให้ถึง เนื่องจากเพศภาวะในระบบชายเป็นใหญ่ที่ดำรงอยู่คือสิ่งที่ เป็นสัจธรรม คือความเชื่อ คืออุดมการณ์ หรือความจริงสูงสุด ที่ผู้หญิงต้องไขว่คว้า มาให้ได้ เช่น ผู้หญิงต้องแต่งงานเพื่อหาคนดูแล และเมื่อแต่งงานผู้หญิงก็จะรู้สึกว่าตนมีเจ้าของ ผู้หญิงต้องทำงานบ้าน ต้องดูแลลูกและสามี ต้องเป็นแม่บ้านที่ดี เป็นต้น

เนื่องจากปัจจุบันมีบุคคลผู้ถูกทำร้ายร่างกายอย่างต่อเนื่องโดยเกิดจากการใช้ความรุนแรงของคนในครอบครัวอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงตลอดเวลา และหากบุคคลผู้ถูกทำร้ายร่างกายอย่างต่อเนื่องดังกล่าวเป็นบุคคลที่อ่อนแอทางกายภาพไม่สามารถกระทำการอันเป็นการป้องกันตนเองได้ขณะที่เกิดมีอันตรายจากการทุบตีก็อาจจะเกิดอันตรายต่อผู้นั้นได้ จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงที่มีอาการ Battered Woman Syndrome จะโต้ตอบการกระทำของสามีด้วยความรุนแรง ซึ่งอาจไม่ใช่ ณ ขณะเวลาที่กำลังถูกกระทำรุนแรงจากสามี แต่เป็นช่วงเวลาหลังจากเหตุการณ์ถูกทำร้ายผ่านไปแล้ว และไม่หนีจากสถานการณ์หรือสถานที่นั้น ไม่เรียกร้องความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกทำร้าย แต่กลับเป็นการกระทำโต้ตอบอย่างรุนแรงต่อสามี จากแนวทางการวินิจฉัยความผิดของบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องและมากระทำผิดต่อผู้ที่ทำร้ายตน ไม่อาจที่จะอ้างป้องกันได้ทุกกรณี บางกรณีศาลไทยพิพากษาให้เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ บางกรณีศาลไทยพิพากษาให้เป็นการกระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลไทยยังไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ในการพิพากษาคriminal ดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งกรณีดังกล่าวหากเป็นกฎหมายในต่างประเทศ บางประเทศถือว่าการกระทำอันเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

ปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีการตรา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เพื่อบังคับใช้และป้องกันการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต้องตกอยู่ในสภาพคล้ายหรือเสมือนผู้ป่วยทางจิต และมีปฏิกิริยาตอบโต้กลับต่อคนที่กดขี่ข่มเหงตัวเอง “คนกลุ่มนี้เป็นคนที่อยู่ในกลุ่มเฉพาะกลุ่มหนึ่งที่มีอาการป่วยทางจิต หลังจากที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมาระยะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น Post Traumatic Syndrome Disorder และถึงมาที่ Battered Wife Syndrome หรือ Battered Woman Syndrome หรือ Battered Person Syndrome (ภาวะกดดันจนต้องฆ่า) เพราะฉะนั้นเราจึงมองว่าคนในครอบครัวที่ตกอยู่ในสภาพนี้ และใช้ความรุนแรงตอบกลับ ก็คือผู้กระทำด้วยความรุนแรงและเมื่อพิจารณาคดีพิพากษาของศาลฎีกาในประเทศไทยแล้วก็พบว่าศาลมีแนวคำวินิจฉัยที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ซึ่งสรุปได้ว่าศาลฎีกามีแนวคำวินิจฉัยต่อบุคคลที่มี

อาการป่วยจากการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน และได้ตัดสินใจกระทำการตอบโต้ต่อบุคคลที่กระทำร้ายนั้น ว่าต้องมีความรับผิดชอบทางอาญาในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- 1) พิพากษาว่าเป็นการกระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
- 2) พิพากษาว่าเป็นการกระทำความผิดด้วยความจำเป็น
- 3) พิพากษาว่าเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ
- 4) พิพากษาว่าเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น มีความผิดฐาน

ทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296

4. ข้อเสนอแนะแก้ไขปัญหาลักษณะและทางเลือกความเท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย

การแก้ไขปัญหาคือให้ตรงจุดในเรื่องความรุนแรงทางเพศ นั่นคือการแก้ที่วัฒนธรรมทางเพศในโครงสร้างของสังคม ควรมีการปรับทัศนคติของสังคมที่ไม่นิ่งเฉยหรือไม่เพิกเฉยต่อความรุนแรงทางเพศ หรือมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัวของคนอื่น ไม่เกี่ยวกับสังคม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคือความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง จึงไม่ใช่การที่ผู้หญิงต้องรู้จักลุกขึ้นมาปกป้องตนเอง ได้เท่านั้น แต่ต้องลงลึกไปถึงการแก้ปัญหาที่รากเหง้าของโครงสร้างทางสังคมที่ต้องร่วมถอนรากถอนโคนทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ที่ก่อให้เกิดปัญหา รวมถึงปรับฐานคิดให้สมาชิกทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ได้เรียนรู้ในการเคารพ ให้เกียรติ ยกย่องซึ่งกันและกัน และเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขในเพศสภาพของความเป็นมนุษย์ที่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ทำร้ายหรือใช้ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจต่อกัน อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการใช้ชีวิตควรจะเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับ เพื่อแก้ปัญหาที่ครอบคลุมทุกประเด็นไม่ว่าจะเป็นประเด็นมาตรฐานเชิงซ้อนในวัฒนธรรมทางเพศ สัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ กระบวนการขัดเกลาทางเพศในสังคม รวมถึงประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สำหรับประเด็นมาตรฐานเชิงซ้อนในวัฒนธรรมทางเพศ แนวทางโดยภาพรวมเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางเพศ ใหม่ที่ไม่ยอมรับความรุนแรงทุกรูปแบบอันเป็นเหตุเกี่ยวเนื่องแห่งวัฒนธรรมเชิงซ้อนที่เลือกปฏิบัติที่ละเว้น มองข้ามความผิดของเพศชาย แต่มีอคติ ตีตราเพศหญิง ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมทางเพศใหม่ที่ไม่เลือกปฏิบัติ ประเด็นสัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ แนวทางในภาพรวมคือสังคมไทยต้องริ่ความคิดใหม่ในเรื่องเพศ ต้องเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อที่ทำให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศไม่เท่าเทียมกัน พร้อมกันนั้นต้องเร่ง สร้างความคิด ความเชื่อใหม่ให้สังคมได้ตระหนักถึงการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะรากเหง้าของความรุนแรงทางเพศมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่วนประเด็นกระบวนการขัดเกลาทางเพศในสังคม สังคมควรมีการ

เปลี่ยนแปลงภาพที่สังคมทำให้ผู้หญิงกลายเป็น เพศที่อ่อนแอ ปกป้องตนเองไม่ได้ ไม่มีความสามารถที่จะดูแลตนเอง ต้องมีการเสริมพลังให้เพศหญิงมีความมั่นใจในตนเอง มี พลังในการดูแล ปกป้อง และช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ประเด็นในมิติทางสังคมทั้งสามประเด็นนี้มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน เป็นผลมาจากวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของสังคมไทยที่หนุนเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางเพศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจากความร่วมมือของทุกภาค ส่วนในสังคมมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

4.1 ควรมีการสนับสนุนผลักดันการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในกับสถาบันทางสังคมทุกสถาบัน สร้างกลไกในการขับเคลื่อนต่อต้านความรุนแรงทางเพศ ดังต่อไปนี้

1) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุด โดยครอบครัวต้องขัดเกลา อบรม สั่งสอน ให้สมาชิกในครอบครัวมีค่านิยม ความเชื่อ ทักษะคติในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิงหรือเพศทางเลือก ละทิ้งค่านิยม ความเชื่อเดิมที่กดขี่ กดทับทางเพศ สนับสนุนให้สมาชิกมีมุมมองที่ให้คุณค่ากับความเป็นมนุษย์

2) สถาบันการศึกษา หลักสูตรในสถานศึกษาทุกระดับต้องจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศที่รอบด้านอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ทุกคนเข้าใจบทบาททางเพศในลักษณะที่ไม่กดทับ ไม่วางอำนาจเหนืออีกฝ่าย แต่อยู่ในลักษณะของการยอมรับความเท่าเทียมกัน ความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีเช่นเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนาหรือชนชั้นใดก็ตาม

3) สถาบันที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ต้องพิจารณาถึงระบบขั้นตอนการดำเนินการในระบบใหม่ ที่มุ่งปกป้องพิทักษ์สิทธิของผู้ถูกระทำหลายกรณีถึงแม้ว่าผู้ถูกระทำได้ร้องขอความช่วยเหลือ โดยการเข้าแจ้งความแต่ในกระบวนการยุติธรรม แต่การซักถามซ้ำๆ หลายครั้งในกระบวนการ

4) สถาบันสื่อมวลชนควรผลักดันให้มีการตรวจสอบสื่อที่แฝงความรุนแรงทางเพศอย่างเข้มงวด เพราะปัจจุบันสื่อขาดการควบคุมอย่างรัดกุม ทำให้ความเข้าใจกับผู้ผลิตสื่อเพื่อปรับมุมมองเรื่องเพศ นำเสนอเนื้อหาที่เน้นเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศทั้งหญิงชายและเพศที่สามบนพื้นฐานศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4.2 ทุกภาคส่วนควรร่วมกันสร้างวัฒนธรรมใหม่ เน้นการให้คุณค่ากับความเป็นมนุษย์ โดยเสมอภาคกันของสมาชิกใน สังคมทุกเพศทุกวัย รัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการต่อต้านความรุนแรงทางเพศในทุกรูปแบบ

4.3 รัฐควรมีนโยบายเพื่อรองรับ ช่วยเหลือผู้ถูกระทำความรุนแรงทางเพศอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนให้มีบุคลากรที่มีศักยภาพเพื่อช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างเต็มความสามารถ มีความรู้และทักษะในการ

ประสานงาน ปกป้อง ค้ำครอง ส่งต่อระหว่างหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำได้อย่างเหมาะสม มีสถานบริการฉุกเฉินอย่างพอเพียงไว้รองรับสำหรับเหยี่ยวา พื้นฟูผู้ประสบปัญหาอย่างมีคุณภาพ

4.4 ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กรภาคประชาชน ควรมีการสร้างความรู้ เข้าใจ ทัศนคติ ชี้แจงประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ รวมทั้งความรุนแรงทุกรูปแบบ มุ่งแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ในลักษณะของการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้ทราบเรื่องสิทธิในเนื้อตัวและร่างกายตนเองและคนรอบข้าง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการระแวดระวังปัญหาความรุนแรงทางเพศไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเองและคนใกล้ชิด มีทักษะการจัดการและการวางตัวในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (ดร.สุชมา อรุณจิต,2563)

สรุป

จากการศึกษาพบว่า ในประเทศไทยให้ความสำคัญและความสนใจกับเรื่องความเท่าเทียมทางเพศระหว่างผู้ชาย-ผู้หญิง ความเท่าเทียมของเพศทางเลือกหรือเรียกอีกอย่างว่าเพศที่สาม การกระทำความรุนแรงทางเพศ ในปัจจุบันของเราต่างยอมรับซึ่งการแสดงออกในพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างนี้มากขึ้น กว่าในอดีตกาล ซึ่งในอดีตกาลบางประเทศมองว่าการแสดงออกดังกล่าวเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย บุคคล ดังกล่าวต้องได้รับโทษทางกฎหมาย โดยปัจจุบันมีการให้นิยามเพื่อเรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่แตกต่างกันออกไป การละเมิดการคุกคามทางเพศและความรุนแรงต่อสตรี ไม่ว่าจะเป็นการถูกระทำความรุนแรงโดยคนในครอบครัวหรือในสถานที่ทำงาน รวมไปถึงปัญหาการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากหญิงและเด็ก และการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาในภาพรวม เราต้องส่งเสริมวัฒนธรรม ทางเพศใหม่ที่ไม่ยอมรับความรุนแรงทุกรูปแบบอันเป็นเหตุเกี่ยวเนื่องแห่งวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิด วัฒนธรรมทางเพศใหม่ที่ไม่เลือกปฏิบัติ การกระทำที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศสังคมไทยต้องรู้ ความคิดใหม่ในเรื่องเพศ เปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศไม่เท่าเทียมกัน สร้างความคิด ความเชื่อใหม่ให้สังคมได้ตระหนักถึงการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกคนบนโลกไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เพศทางเลือก ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม คนทุกเพศควรได้รับการยอมรับจากสังคม

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลป์ยานมิตร. (2557). ความเสมอภาคหญิงชายในระบบราชการไทย : ความแตกต่างหรือ ความเหมือนในการบริหาร,วารสารจันทร์เกษมสาร. 20(38), 2-5.
- ทัชพร อังศุวิฑูร. (2558). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้หญิงเพื่อความเท่าเทียมทางเพศในบริบท สังคมไทย,วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์. 11(2),173-174
- ปิยพร โกมุที. (2563). สิทธิและเสรีภาพในการสมรสของบุคคลเพศทางเลือก,13(4), 504-505
- เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2558). การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียม :ทางออกของความรุนแรงทางเพศ,วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก.33(1), 4
- พิมลพร อินทนุพัฒน์ และสิริพันธ์ พลรบ.(2558). กระบวนการพิจารณาคำร้องและการระงับข้อพิพาท.ทางเลือกเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ,วารสารวิจัย. 4(3). 201-202
- วรภัตสร พันธุ์เกษม. (2562). การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย:ศึกษากรณีบุคคลถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์: 12(1), 166

ดร.สุชมา อรุณจิต (2563). ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ:
รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มธ. ปีที่ 65 ,174-176